

Особливості реалізації та забезпечення права на особистий прийом в період воєнного стану

Для громадянина

Право на особистий прийом посадовими особами органів влади та установ - похідне від гарантованого статтею 40 Конституції України права на звернення та становить одну із форм вирішення порушених громадянином у зверненні питань.

Відповідно до статті 22 Закону України “Про звернення громадян” (далі - Закон № 393/96-ВР) керівники та інші посадові особи органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян зобов'язані проводити особистий прийом громадян.

Прийом проводиться регулярно у встановлені дні та години, у зручний для громадян час, за місцем їх роботи і проживання. Графіки прийому доводяться до відома громадян.

Порядок прийому громадян в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, об'єднаннях громадян визначається їх керівниками.

Усі звернення громадян на особистому прийомі реєструються. Якщо вирішити порушені в усному зверненні питання безпосередньо на особистому прийомі неможливо, воно розглядається у тому ж порядку, що й письмове звернення. Про результати розгляду громадянина повідомляється письмово або усно, за бажанням громадянина.

При цьому зазначене право, як і права, пов'язані з розглядом звернення (ст. 18 Закону № 393/96-ВР), не є абсолютним, та за певних умов може підлягати обмеженням (ускладненням в реалізації).

З аналізу положень ч. 2, 3 ст. 22 Закону № 393/96-ВР вбачається, що керівники органів державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, об'єднаннях громадян наділені правом самостійно визначати графік та порядок прийому громадян у тому числі з урахуванням особливостей воєнного стану.

Крім того, положення ст. 22 Закону № 393/96-ВР не встановлюють обов'язку для всіх без виключення посадових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, об'єднаннях громадян здійснювати особистий прийом громадян. Такого висновку зокрема дійшов Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у рішенні від 02.04.2020 [№ 826/307/17](#).

В умовах воєнного стану організація та проведення особистого прийому громадян може мати певні особливості, що зумовлені застосуванням визначених у ст. 8 Закону України “Про правовий режим воєнного стану” (далі - Закон № 389-VIII) заходів правового режиму воєнного стану, наприклад: *встановленням посилення охорони та особливого режиму роботи* органу влади, установи (п. 1 ч. 1 ст. 8 Закону № 389-VIII); *запровадженням на певній території комендантської години* (п. 5 ч. 1 ст. 8 Закону № 389-VIII); *встановленням особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування*, а також руху транспортних засобів (п. 6 ч. 1 ст. 8 Закону № 389-VIII).

Також згідно з пунктом першим постанови Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 р. № 440 у період воєнного стану для державних службовців та працівників державного органу, які перебувають на території України, за рішенням керівника державної служби в державному органі може запроваджуватися дистанційна робота у разі наявності організаційних і технічних можливостей для виконання їх посадових обов'язків.

Отже, на можливість, а також особливості проведення особистого прийому можуть впливати різні об'єктивні та суб'єктивні чинники, які не завжди можуть залежати від волі посадових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування та інших установ.

Відтак, в умовах воєнного стану для громадян, які бажають скористатись своїм правом на особистий прийом необхідно дотримуватись таких рекомендацій:

- не зловживати своїм правом на особистий прийом щодо вирішення повсякденних питань, які не є невідкладними та не пов'язані з врятуванням життя, здоров'я та майна. В умовах війни першочерговим є виконання завдань та функцій, спрямованих на захист державності та територіальної цілісності України;
- спробувати вирішити питання та отримати необхідні роз'яснення за телефонами гарячих ліній в усному порядку;

З контактами телефонних "гарячих ліній" органів влади можна ознайомитись за посиланням: <https://ukc.gov.ua/a-dovidkova-informatsiya-a/>;

- якщо вирішити питання вказаним вище чином не вдається, доцільно спробувати відшукати та ознайомитись на офіційних інформаційних ресурсах відповідної установи з інформацією щодо особливостей проведення прийому та відповідним графіком. Записатись на особистий прийом, як правило, можна в усному порядку за офіційними телефонами установи або шляхом направлення письмового звернення на електронну або поштову адресу;
- під час оформлення звернення варто навести чіткі та реальні аргументи щодо важливості реалізації права на особистий прийом в умовах воєнного стану;
- у разі неможливості організації особистого прийому за фізичної присутності заявника та/або відповідної посадової особи, рекомендовано просити проведення такого прийому за допомогою цифрових комунікаційних сервісів. При цьому проведення прийому у такій формі не є обов'язком відповідної посадової особи.

Для суб'єктів владних повноважень

Відповідно до п. 9 ч. 4 ст. 15 Закону № 389-VIII начальник військової адміністрації веде особистий прийом громадян та забезпечує на відповідній території додержання законодавства щодо розгляду звернень громадян та громадських об'єднань.

В умовах війни, забезпечення дотримання інтересів національної безпеки, територіальної цілісності, захист життя та здоров'я населення відіграють першочергове значення. При цьому досягнення мети та цілей захисту вказаних інтересів неможливе без дотримання правил безпеки. За період дії правового режиму воєнного стану зафіксовано низку випадків нападів диверсійно-розвідувальних груп, обстрілів приміщень державних установ, повідомлення колаборантами інформації для ворога про військові та інші об'єкти критичної інфраструктури тощо.

Відтак, реалізація та забезпечення права на особистий прийом в умовах воєнного стану повинна мати свої особливості.

З метою забезпечення безпеки військового та іншого керівництва, працівників органів влади та інших установ, громадян, під час вирішення питання щодо проведення особистого прийому необхідно дотримуватись таких рекомендацій:

- задля забезпечення належного рівня безпеки, враховуючи дію заходів правового режиму воєнного стану, внести, на період дії такого режиму, зміни до порядків та графіків проведення особистого прийому;
- з метою належного виконання завдань щодо забезпечення оборони, громадської безпеки і порядку, за можливості, визначити окрему посадову особу з числа керівного складу, яка відповідатиме за проведення особистого прийому під час дії правового режиму воєнного стану;
- передбачити та забезпечити можливість проведення особистого прийому онлайн за допомогою цифрових комунікаційних сервісів та технологій (у разі наявності);
- у випадку проведення особистого прийому за фізичної присутності посадової особи та громадянина забезпечити відповідний простір з дотриманням усіх заходів безпеки;

- інформувати громадян про можливість вирішення питань та отримання необхідних роз'яснень за телефонами гарячих ліній в усному порядку;
- відмова в реалізації права на особистий прийом має бути обгрунтованою та надається в письмовій формі.

Таким чином, впровадження в Україні заходів правового режиму воєнного стану може тимчасово або частково обмежувати чи ускладнювати, однак не виключати можливість реалізації громадянами права на особистий прийом посадовими особами органів влади та інших установ.